

CEA

DIVERSITET I FORSKNING OG FORSKNINGSFINANSIERING

ET STATISTISK OVERBLIK

Rapport

Projektet, som afrapporteres i denne publikation, er gennemført af Tænk tanken DEA og rekvireret og medfinansieret af Danmarks Frie Forskningsfond. DEA alene bærer ansvaret for de resultater og konklusioner, som præsenteres i publikationen.

Udarbejdet af:

Lena Lindbjerg Sperling, seniorøkonom, ph.d.

Katinka Bjørk Burke Kristensen, projektassistent

Maria Theresa Norn, analysechef, ph.d.

Jonas Krog Lind, seniorkonsulent, ph.d.

Olav Stavnem, projektassistent

Udgivet maj 2021

Tænk tanken DEA

Fiolstræde 44

1171 København K

www.dea.nu

Indhold

Introduktion og hovedbudskaber	6
Diversitet på ph.d.-niveau	9
Diversitet i forhold til køn	10
Diversitet i forhold til oprindelse og statsborgerskab	12
Diversitet i forhold til antal børn	14
Karriereveje og diversitet for ph.d.er	16
Diversitet i forskerbestanden i 2018	24
Karriereveje for forskerbestanden i 2018	33
Litteratur	36

01

Introduktion og hovedbudskaber

Introduktion og hovedbudskaber

De seneste år er der kommet et voksende fokus på diversitet i forskerbestanden i Danmark og på de mulige barrierer forskellige grupper møder i forhold til at forfølge en forskerkarriere på de danske universiteter. Hvert år udgiver Styrelsen for Forskning og Uddannelse *Talentbarometret*, der fokuserer på kønsaspektet af diversitet og giver en detaljeret gennemgang af status, samt udviklingen siden 2011 (Styrelsen for Forskning og Uddannelse, 2020b), og analysenotatet *Videnskabeligt personale på universiteterne*, der ligeledes klarlægger køns- og aldersaspekter af forskerne på de danske universiteter (Styrelsen for Forskning og Uddannelse, 2020a). Begge analyser fra 2020 viser, at forskerbestanden er blevet mere lige med hensyn til køn, men at ændringen af en stærk overrepræsentation af mandlige forskere går langsomt.

Formålet med dette statistiske overblik er at gå dybere ned i flere aspekter af diversitet end køn samt udfolde sammenhænge mellem køn, fagområder, civilstand og nationalitet for at skabe et mere sammenhængende billede af diversiteten i den danske forskerstab og påpege eventuelle udfordringer. Der er således fokus på de aspekter af diversitet, der har været genstand for litteraturreviewet i baggrundsrapporten 'Diversity in Science – Mapping of the literature on diversity in science and science funding'.

Analysen bygger på registerdata fra Danmarks Statistik og i særdeleshed på ph.d.-registret, uddannelsesregistret (KOTRE), befolkningsregistret og arbejdsstyrkestatistikken (RAS). Det seneste referenceår i arbejdsmarkedsstatistikken er 2018 og analysen dækker dermed årene fra 2008 til 2018.

Analysen af diversitet på ph.d.-niveau og ph.d.ers karriereveje dækker alle, der har taget en ph.d. på et dansk universitet og som kan findes i de øvrige registre. I flere dele af analysen kan de seneste års ph.d.er ikke medtages, idet de ikke har haft nok år på arbejdsmarkedet til at kunne følges.

Analysen af ansatte på de danske universiteter dækker personer, der er ansat på højere læreanstalter inkl. universitetshospitaler med arbejdsfunktionen "undervisning og forskning ved lange videregående uddannelser". Det er ikke muligt at se stillingskategorier i arbejdsmarkedsstatistikken og derfor bruges lønniveau som indikator på stillingsniveau.

Hovedbudskaber

1. Overordnet set er kønsfordelingen for ph.d.er blevet mere lige over de seneste år, da andelen af kvindelige ph.d.er er steget fra 42 pct. i 2008 til 49 pct. i 2018. Den lige kønsfordeling er dog hovedsageligt drevet af de sundhedsvidenskabelige ph.d.er. Ekskluderes de sundhedsvidenskabelige ph.d.er fra analysen, er andelen af kvindelige ph.d.er på de øvrige retninger steget fra 38 pct. i 2008 til 42 pct. i 2018.

Omvendt betyder en øget internationalisering af ph.d.-niveauet, fra 18 pct. ikke-danskere i 2008 til 36 pct. i 2018, en større andel mandlige ph.d.-studerende, idet 60 pct. af de udenlandske ph.d.er er mænd. Det betyder, at kønsfordelingen i ph.d.er med dansk statsborgerskab er steget fra 41 pct. i 2008 til 53 pct. 2018. En større diversitet ift. nationalitet hænger således negativt sammen med diversitet ift. køn.

2. Mandlige ph.d.er rejser i langt højere grad til udlandet efter ph.d.-dimission. Siden 2008 har der været en markant stigning i andelen af ph.d.er, der tager til udlandet efter dimission, men stigningen er udelukkende drevet af ph.d.er uden børn. Omkring en tredjedel af de kvindelige ph.d.er uden børn forlader landet i årene efter ph.d.-dimission, mens det er næsten 40 pct. af de mandlige ph.d.er uden børn. For ph.d.er med børn ser billedet noget anderledes ud. Der har ingen markante ændringer været i perioden fra 2008 til 2015 i andelen, der tager til udlandet og det er i hele perioden 7 pct. af de kvindelige ph.d.er med børn, der rejser ud. For de mandlige ph.d.er med børn er det derimod 13 pct., der rejser ud. Dette resultat er ikke drevet af de sundhedsvidenskabelige ph.d.er, idet eksklusion af de sundhedsvidenskabelige ph.d.er kun ændrer billedet marginalt med en stigning i andelen af kvindelige ph.d.er med børn, der rejser ud fra 6 pct. i 2008 til 11 pct. i 2015.

3. Andelen af kvindelige forskere og undervisere ansat på de danske universiteter i 2018, er lavere for de højere lønniveauer end for de lavere. Der er 45 pct. kvinder i indkomstkategorien med en fuldtidsjusteret årlig A-indkomst mellem 400.000-500.000, mens der er 35 pct. kvinder i den højeste indkomstkategori, der tjener over 700.000. Sammenlignet med stillingskategorier er der en mere lige kønsfordeling i toppen, idet lønopgørelsen inkluderer flere forskere og undervisere end stillingsopgørelsen.

På tværs af indkomstgrupperne er der en betydelig forskel i andelen af mandlige og kvindelige forskere med børn. I den laveste indkomstgruppe, ekskl. ph.d.er, har 43 pct. af de kvindelige forskere ingen børn, mens det er 57 pct. af de mandlige forskere, som ikke har børn. Omvendt for den øverste indkomstgruppe har 29 pct. af de kvindelige forskere ingen børn og 15 pct. af de mandlige forskere. Der er således samme antal mandlige og kvindelige forskere uden børn i den øverste indkomstkategori, hvormed den skæve kønsfordeling udelukkende ses i gruppen af forskere med børn.

02

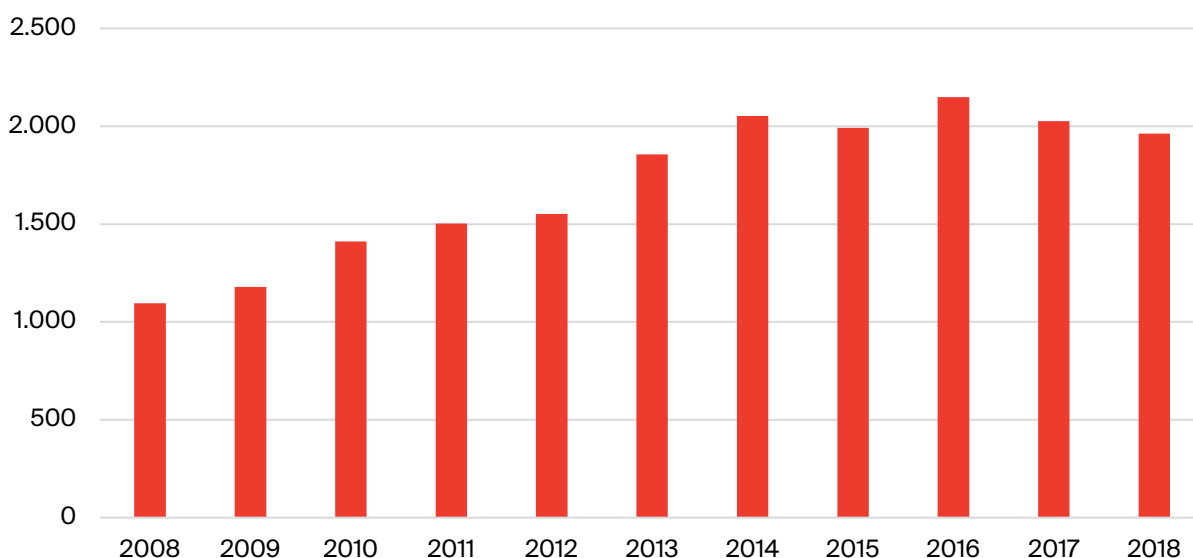
Diversitet på ph.d.-niveau

Diversitet på ph.d.-niveau

I dette kapitel beskrives karakteristika for de ph.d.er, der færdiggjorde deres ph.d. i årene 2008 til 2018. For at inkludere alle ph.d.er kobles ph.d.-registret med befolkningsregistret året før færdiggørelsen, hvor alle fortsat bor i Danmark (herefter vil en del flytte til udlandet).

I 2008 blev 1.100 ph.d.er færdige med deres ph.d.er, se figur 1. Udviklingen toppede i 2016, hvor 2.200 ph.d.er blev færdiguddannede. I alle år fra 2014 til 2018 var der hvert år omkring 2.000 nyuddannede ph.d'er. Fra 2010 var der hvert år over 2.400, der påbegyndte en ph.d., og der var således væsentlig flere, der hvert år påbegyndte en ph.d. end antallet, der færdiggjorde den inden for de normerede tre år.

Figur 1 // Udvikling i antal færdige ph.d'er

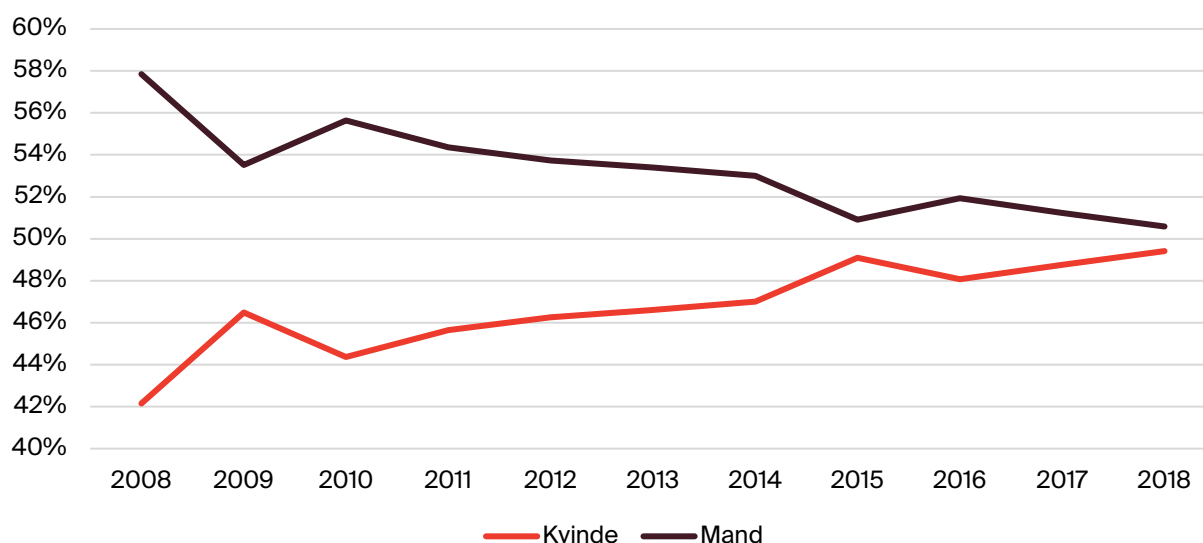

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks register, herunder ph.d.-registret og befolkningsregistret. Tallene varierer i lille grad fra statistikbankens opgørelser, idet der kun er medtaget ph.d'er, hvor vi har oplysninger om køn, alder, antal børn og statsborgerskab/oprindelse.

Diversitet i forhold til køn

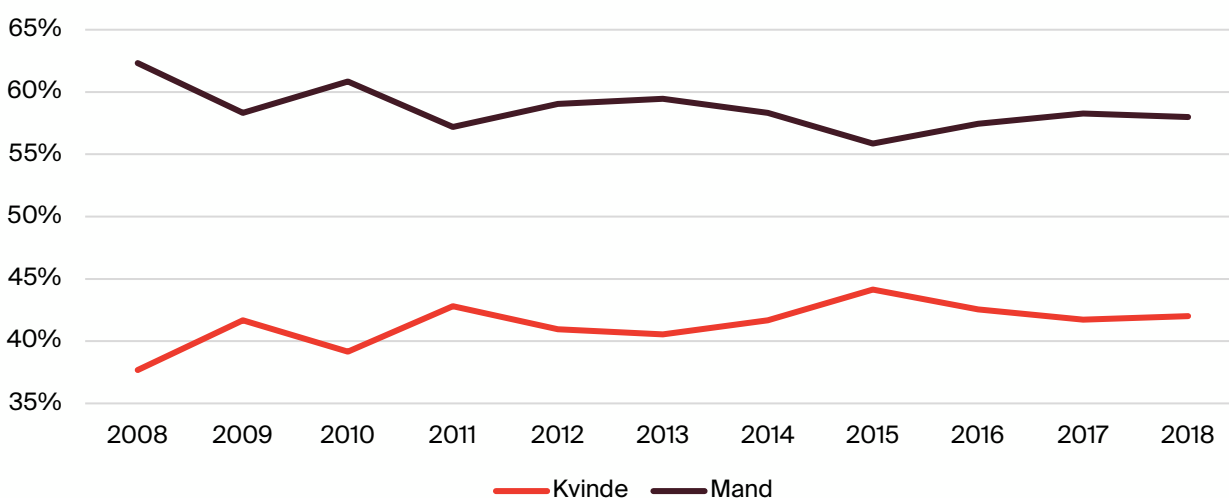
Overordnet set er kønsfordelingen for ph.d.er blevet mere lige over de seneste år, da der i 2008 var 42 pct. kvindelige ph.d.er sammenlignet med 49 pct. i 2018, se figur 2. Det svarer til resultater tidligere fundet i Talentbarometret 2019 (Styrelsen for Forskning og Uddannelse, 2020b). Den lige kønsfordeling er dog hovedsageligt drevet af de sundhedsvidenskabelige ph.d.er. Ekskluderes de sundhedsvidenskabelige ph.d.er fra analysen, er andelen af kvindelige ph.d.er på de øvrige hovedområder steget fra 38 pct. i 2008 til 42 pct. i 2018, jf. figur 3.

Figur 2 // Udvikling i andel kvinder og mænd der færdiggør en ph.d.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks register, herunder ph.d.-registret og befolkningsregistret

Figur 3 // Udviklingen i andel af kvinder og mænd, der færdiggør en ph.d. ekskl. de sundhedsvidenskabelige ph.d.er.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks register, herunder ph.d.-registret og befolkningsregistret

De sundhedsvidenskabelige ph.d.er står for omkring en tredjedel af det samlede antal ph.d.er. Heriblandt har kønsfordelingen siden 2012 vist sig til fordel for de kvindelige ph.d.er med en fordeling på omtrent 60-40, jf. tabel 1. Omvendt trækker de to andre store ph.d.-retninger, teknisk videnskab og naturvidenskab, i den modsatte retning. Teknisk videnskab står for en fjerdedel af alle danske ph.d.er, og kønsfordelingen har været konstant på omkring en tredjedel kvinder på dette fagområde. De naturvidenskabelige ph.d.er udgør omkring 17 pct. af alle danske ph.d.er og kvinder udgør omkring 40 pct. af ph.d.-feltet.

De mindre retninger, som samfundsvidenskab, jura og jordbrugs- og veterinærvidenskab, har omkring 60 pct. kvindelige ph.d.er, mens humaniora og teologi har en meget lige kønsfordeling.

Det er således tydeligt, at der er betydelige forskelle på tværs af hovedområder, hvilket kan være med til at forklare forskelle i ph.d.ernes. For eksempel fortsætter en mindre andel af de sundhedsvidenskabelige ph.d.er i universitetsansættelser sammenlignet med de øvrige hovedområder (DEA, 2020).

Tabel 1 // Ph.d.er fordelt på hovedområder og køn

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Humaniora og teologi	12%	10%	10%	8%	8%	7%	8%	7%	7%	8%	6%
Andel kvinder	48%	42%	52%	44%	56%	52%	53%	59%	62%	60%	51%
Jordbrugs- og veterinærvidenskab	7%	8%	5%	7%	10%	10%	11%	8%	7%	7%	7%
Andel kvinder	62%	56%	57%	59%	64%	54%	59%	64%	55%	49%	59%
Naturvidenskab	17%	17%	18%	20%	18%	19%	17%	19%	17%	16%	17%
Andel kvinder	32%	42%	36%	46%	35%	38%	36%	40%	37%	37%	38%
Samfundsvidenskab og jura	11%	12%	13%	13%	10%	12%	9%	12%	13%	12%	11%
Andel kvinder	50%	51%	49%	53%	50%	44%	53%	56%	54%	51%	58%
Sundhedsvidenskab	30%	34%	31%	29%	27%	29%	32%	31%	30%	33%	33%
Andel kvinder	53%	56%	56%	53%	61%	61%	59%	60%	61%	63%	64%
Teknisk videnskab	23%	19%	22%	24%	27%	23%	23%	24%	25%	24%	25%
Andel kvinder	24%	29%	27%	30%	29%	31%	29%	31%	31%	33%	30%

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks register, herunder ph.d.-registret og befolkningsregistret

Diversitet i forhold til oprindelse og statsborgerskab

Der er ingen specifik etnicitetsvariabel i de danske registre. En persons oprindelse afgøres af forældrenes statsborgerskab. Alle med dansk oprindelse har dansk statsborgerskab. Indvandrere er personer født i udlandet, hvor ingen af forældrene har dansk statsborgerskab eller er født i Danmark. I vores population af ph.d.er er 94 pct. af indvandrerne ikke danske statsborgere. Mellemsgruppen er efterkommerne, som er defineret ud fra forældrenes statsborgerskab. En efterkommer er defineret som en person, der er født i Danmark, men hvis forældre ikke er født i Danmark eller er danske statsborgere. I vores population af ph.d.er er 76 pct. af efterkommere også danske statsborgere.

Der har været en markant ændring i sammensætningen af oprindelse i perioden 2008-2018, jf. tabel 2. Hvor det i 2008 kun var lidt under hver femte ph.d., der var enten indvandrer eller efterkommer, er dette tal steget til over hver tredje ph.d. i 2018. Kun 1 pct. af ph.d.erne i hele perioden er efterkommere, og der har ingen udvikling været i denne andel.

Tabel 2 // Udviklingen i dimmitterede ph.d.ers oprindelse

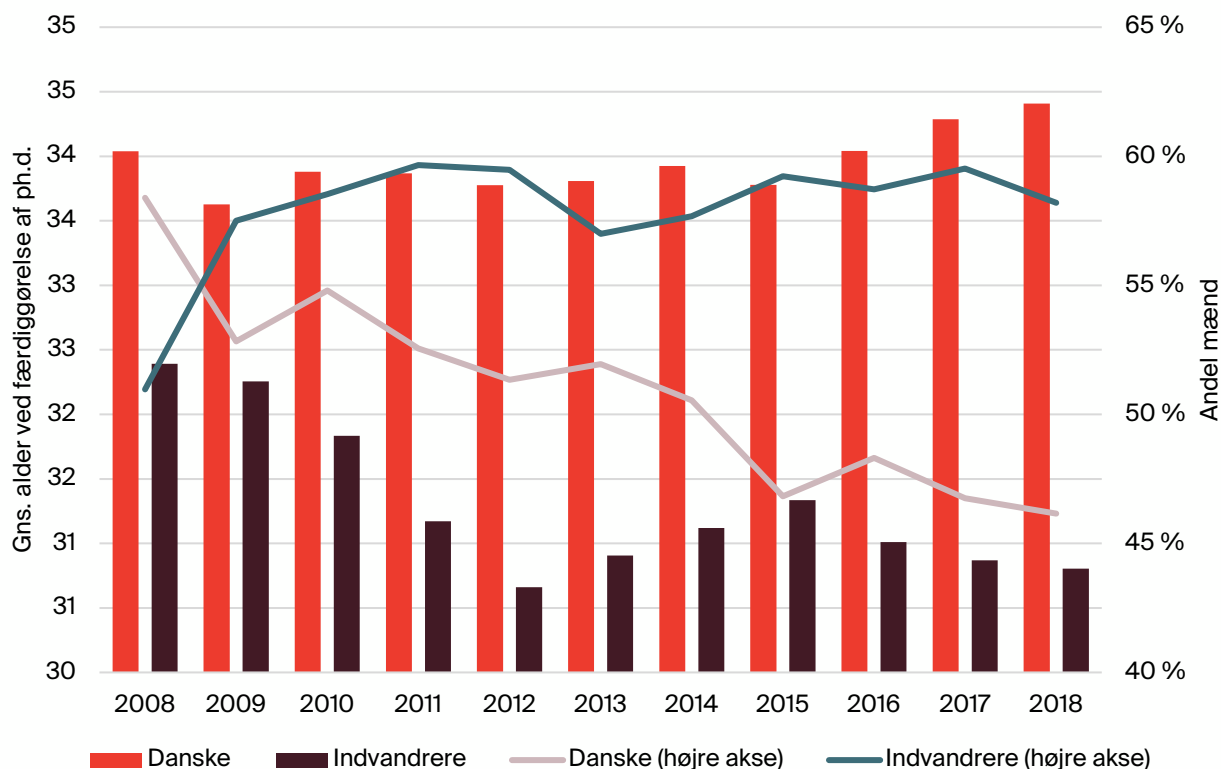
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Dansk	82%	82%	79%	72%	70%	69%	67%	66%	65%	63%	63%
Indvandrere	18%	18%	20%	27%	30%	30%	32%	33%	35%	35%	36%
Efterkommere	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks register, herunder ph.d.-registret og befolkningsregistret

De personlige karakteristika er forskellige for ph.d.er med dansk oprindelse og ph.d.er med anden oprindelse. Omkring 60 pct. af indvandrerne har siden 2009 været mænd, hvorimod andelen af mænd er faldet for ph.d.er med dansk oprindelse, jf. figur 4. Det hænger tæt sammen med de forskelle i fagområde-sammensætning, der er for ph.d.er med dansk oprindelse i forhold til ph.d.er med indvandrerstatus. 40 pct. af ph.d.er med indvandrerstatus er i tekniske hovedområder, hvorimod kun 17 pct. af de danske ph.d.er arbejder i dette felt. Derudover er der stor forskel på andelen af sundhedsvidenskabelige ph.d.er. 37 pct. af ph.d.erne med dansk oprindelse arbejder indenfor de sundhedsvidenskabelige fagområder overfor kun 14 pct. af indvandrerne.

Gennemsnitsalderen for ph.d.er med dansk oprindelse er gennem hele perioden højere end for indvandrere og er ikke faldet over perioden, jf. figur 4. Ph.d.er med indvandrerstatus havde en gennemsnitsalder på 32,4 år ved gennemførelse i 2008. I 2018 var den gennemsnitlige alder faldet til 30,8 år for denne gruppe. Ph.d.er med dansk oprindelse har derimod gennem hele perioden haft en gennemsnitsalder på omkring 34 år. Det er således det stigende antal udenlandske ph.d.er, der er årsag til den lavere gennemsnitsalder for færdiguddannede ph.d.er i Danmark.

Figur 4 // Udvikling i alder og kønsandel for dimitterende ph.d.er opdelt på oprindelse

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks register, herunder ph.d.-registret og befolkningsregistret

Ph.d.erne med indvandrerstatus kommer hovedsageligt fra andre europæiske lande, men der har også været en stigning i andelen af ph.d'er fra Asien og Stillehavet, jf. tabel 3. Andelen af ph.d'er i Danmark, der er statsborgere i de øvrige verdensdele, er gennem hele perioden på under 15 pct.

Tabel 3 // Udvikling i andele af dimitterede ph.d'er fordelt på statsborgerskab

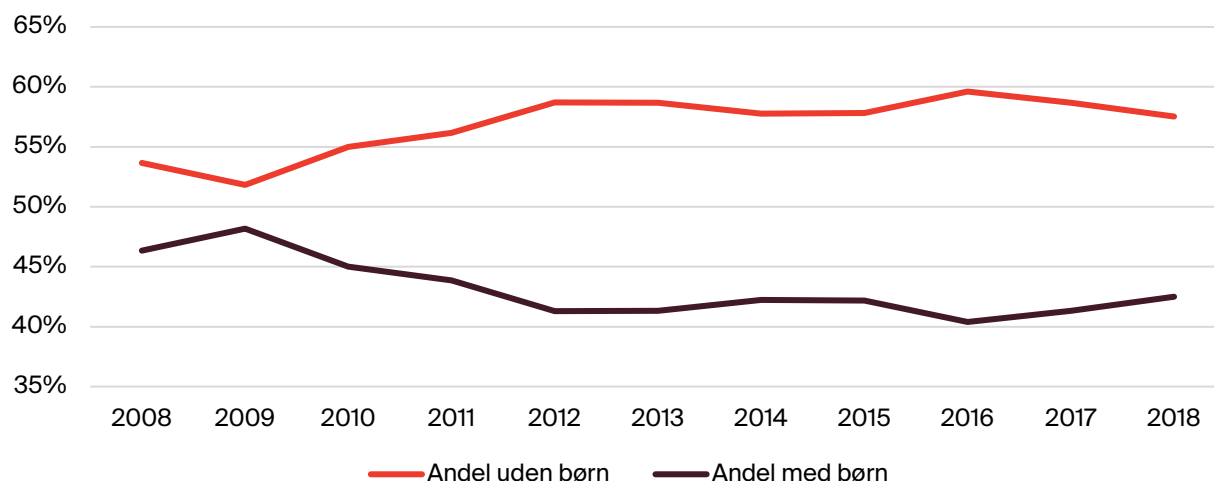
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Asien og Stillehavet	4%	3%	4%	7%	8%	8%	8%	8%	8%	7%	8%
Danmark	84%	84%	81%	75%	72%	72%	69%	70%	67%	67%	67%
Europa	5%	7%	7%	9%	10%	10%	10%	10%	14%	13%	13%
Mellemøsten	1%	1%	1%	2%	2%	2%	3%	3%	3%	3%	3%
Syd- og Mellemamerika	0%	1%	1%	2%	1%	1%	1%	2%	2%	2%	3%
Rusland	1%	1%	1%	1%	1%	1%	2%	1%	1%	1%	1%
Vestlige lande udenfor EU	3%	2%	2%	2%	2%	3%	3%	3%	2%	4%	2%
Østeuropa	2%	2%	2%	2%	3%	3%	4%	3%	4%	3%	3%

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks register, herunder ph.d.-registret og befolkningsregistret

Diversitet i forhold til antal børn

Andelen af ph.d'er, der ikke har børn ved afslutningen af deres ph.d. er steget fra 54 pct. i 2008 til 58 pct. i 2018, jf. figur 5. Over hele perioden 2008-2018 har omkring 26 pct. af det samlede antal ph.d'er haft mere end ét barn. Den lavere andel af ph.d'er med børn er således drevet af et fald i andelen ph.d'er med ét barn fra 20 pct. i 2008 til 16 pct. i 2018.

Figur 5 // Udvikling i andele af ph.d'er med eller uden børn

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks register, herunder ph.d.-registret og befolkningsregistret

Der er stor forskel på tværs af fagområderne ift. hvor stor en andel af ph.d'erne, der har børn. Ser vi over hele perioden fra 2008 - 2018 har 31 pct. af de humanistiske og teologiske ph.d'er ingen børn, mens det tilsvarende tal for de naturvidenskabelige og tekniske ph.d'er er 75 pct. Blandt de sundhedsvidenskabelige ph.d'er er det 40 pct. som ikke har børn og henholdsvis 50 pct. af de samfundsvidenskabelige- og 60 pct. af de jordbrugs- og veterinærvidenskabelige ph.d'er har ingen børn.

Overordnet tegner der sig et billede af en stigende diversitet blandt ph.d'er i Danmark. Kønsfordelingen er blevet mere lige, og flere ph.d'er har anden oprindelse end dansk. Der er dog tydelige variationer på tværs af fagområder, mens der alders- og familiemæssigt ikke er de store ændringer.

03

Karriereveje og diversitet for ph.d.er

Karriereveje og diversitet for ph.d.er

Ph.d.er fra de danske universiteter har efter afslutningen af deres ph.d. meget forskellige karriereveje. Overordnet kan de deles op i tre grupper: Ph.d.er, der forlader universitetet efter ph.d.ens afslutning og ikke vender tilbage i løbet af de næste fem år, ph.d.er, der har enkelte års ansættelse på et dansk universitet, men også er ansat andre steder enten i Danmark, udlandet eller er uden arbejde og ph.d.er, der fortsætter en universitetskariere i Danmark. For at kunne følge ph.d.erne de første fem år på arbejdsmarkedet kigges på de ph.d.er, som dimitterede i årene 2008-2013. Omkring 62 pct. af ph.d.erne fra denne periode har ingen universitetsansættelse efter ph.d.-afslutningen, 22 pct. har mellem 1 og 4 års universitetsansættelse, mens 16 pct. er ansat på et dansk universitet i alle fem år.

De tre grupper er grundlæggende meget forskellige, jf. tabel 4. Ph.d.erne med 1-4 års universitetsansættelse efter ph.d.-afslutningen er signifikant yngre end de øvrige ph.d.er, hvor ph.d.erne med fem års universitetsansættelse er de signifikant ældste. Ligeledes har dem med fem års universitetsansættelse flere børn og er i højere grad af dansk oprindelse. Gruppen af ph.d.er, der har enkelte års ansættelse på et dansk universitet har færre børn og er i højere grad enlige. Ph.d.er, der ingen universitetsansættelse har efter ph.d.en, er oftere kvinder, hvilket hænger sammen med, at størstedelen er sundhedsvidenskabelige ph.d.er, der jf. tabel 4 i højere grad end andre fagområder ikke fortsætter en karriere på universitetet efter ph.d.-dimission.

De tre grupper af forskellige ph.d.-kARRIERER udgør forskellige andele indenfor alle fagområder. De samfundsvidenskabelige og humanistiske ph.d.er udgør store andele af ph.d.er med fuld universitetsansættelse, men fylder relativt lidt i grupperne med ingen eller få års universitetsansættelse.

De fleste universiteter har nogenlunde ens andelsfordeling af de tre grupper. Dog har Aalborg Universitet relativt flere, der bliver på universitetet i mindst fem år efter ph.d.-dimission og få, der ingen fortsat universitetsansættelse har. Omvendt fylder DTU og Københavns Universitets ph.d.er relativt lidt i kategorien fuld universitetsansættelse, sammenlignet med de to andre grupper.

Tabel 4 // Karakteristika på tværs af antal år med universitetsansættelse efter ph.d.

Antal år med universitetsansættelse	5 år	1-4 år	0 år	I alt
Alder	34,0 ****	32,5 ***	33,3	33,2
Antal børn	0,9 ***	0,7 ***	0,8 **	0,8
Kvinde	44 %	43 % ***	47 % ***	45 %
Enlig	55 % ***	63 % ***	57 % **	58 %
Dansk oprindelse	83 % ***	76 %	73 % ***	75 %
Observationer	1.362	1.915	5.256	8.533
Naturvidenskab	12 % ***	23 % ***	18 %	18 %
Teknisk videnskab	21 % **	22 %	24 % ***	23 %
Sundhedsvidenskab	13 % ***	22 % ***	37 % ***	30 %
Jordbrugs- og veterinærvidenskab	7 % **	10 % ***	8 %	8 %
Samfundsvidenskab og jura	27 % ***	13 %	8 % ***	12 %
Humaniora og teologi	21 % ***	10 % **	5 % ***	9 %
Sum	100 %	100 %	100 %	100 %
Observationer	1.356	1.908	5.244	8.508
AAU	15 % ***	9 %	7 % ***	9 %
AU	24 %	23 %	23 %	23 %
CBS	4 % ***	3 % *	2 % ***	3 %
DTU	10 % ***	15 %	18 % ***	16 %
KU	30 % ***	38 %	39 %	37 %
RUC	4 % ***	3 %	2 % **	3 %
SDU	11 % **	10 %	9 %	9 %
Sum	100 %	100 %	100 %	100 %
Observationer	1.318	1.880	5.192	8.390

*Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks register, herunder ph.d.-registret og befolkningsregistret. Tabellen inkluderer ph.d.er, der blev færdige i perioden 2008-2013. Stjerner markerer om gruppen er signifikant forskellig fra gennemsnittet. * = signifikans på 10-pct.-niveau, ** = signifikans på 5-pct.-niveau, *** = signifikans på 1-pct.-niveau.*

Der er store forskelle på, hvor mange år ph.d.er er ansat på danske universiteter på tværs af fagområder, jf. tabel 5. 76 pct. af de sundhedsvidenskabelige ph.d.er har ikke ansættelse på et dansk universitet i løbet af de første fem år efter ph.d.-dimission. Både for de tekniske, naturvidenskabelige og jordbrugs- og veterinærvidenskabelige ph.d.er gælder, at omkring 60 pct. af ikke har ansættelse på et dansk universitet i løbet af de første fem år efter ph.d.-dimission. Ph.d.er fra disse tre fagområder bliver dog i højere grad på universitet i alle fem år, såfremt de fortsætter universitetskarrieren efter ph.d.en.

En lavere andel af de humanistiske og samfundsvidenskabelige ph.d.er forlader universitetet efter ph.d.en, og der er således omtrent lige mange, der bliver på et dansk universitet i alle fem år, som der

forlader universitetsforskningen. Det betyder også, at ph.d.er fra disse to hovedområder i gennemsnit er ansat omkring 2,5 ud af fem år efter ph.d.ens afslutning.

De mellemliggende kategorier med 1-4 års universitetsansættelse efter ph.d.en er mere jævnt fordelt mellem 18 pct. af de sundhedsvidenskabelige ph.d.er og 28 pct. af de naturvidenskabelige ph.d.er.

Tabel 5 // Antal års universitetsansættelse efter ph.d. på tværs af hovedområder

	Antal år						Gns. år alle	Gns. år, kun dem der bliver på uni.
	0	1	2	3	4	5		
Naturvidenskab	61 %	9 %	7 %	7 %	5 %	10 %	1,19	3,04
Teknisk videnskab	64 %	7 %	6 %	4 %	4 %	14 %	1,20	3,36
Sundhedsvidenskab	76 %	5 %	5 %	4 %	4 %	7 %	0,74	3,16
Jordbrugs- og veterinærvidenskab	60 %	9 %	7 %	7 %	4 %	13 %	1,27	3,16
Samfundsvidenskab og jura	40 %	5 %	4 %	6 %	8 %	36 %	2,45	4,08
Humaniora og teologi	36 %	5 %	6 %	6 %	9 %	38 %	2,61	4,11

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registre, herunder ph.d.-registret og befolkningsregistret

Hvilke ph.d.er tager til udlandet?

Der er væsentlige forskelle på de ph.d.er, der bliver i Danmark de første år efter ph.d.-dimission og dem, der tager mindst et år til udlandet, jf. tabel 6. 88 pct. af ph.d.er med dansk statsborgerskab har bopæl i Danmark i alle år efter deres ph.d.-afslutning og frem til 2018. For ph.d.er uden dansk statsborgerskab er det omkring halvdelen, der har et længerevarende udlandsophold eller forlader landet. Modsat det sidste afsnit, der kortlagde universitetsansættelsen for ph.d.er fem år efter, at de dimitterede i perioden 2008-2013, så inkluderer dette afsnit ph.d.er, der dimitterede fra 2008 til 2015, idet de fleste ph.d.er forlader landet umiddelbart efter deres ph.d.-dimission.

Næsten en tredjedel af de mandlige ph.d.er tager til udlandet, hvorimod kun en femtedel af de kvindelige ph.d.er gør. Det skal bemærkes, at de ph.d.er, der er blevet færdige i 2015 kun følges i tre år frem til seneste referenceår i 2018, modsat de ph.d.er, der blev færdig i 2008, der kan følges i 10 år. Såfremt udlandsopholdet ikke ligger i starten af perioden efter ph.d.-dimission, er der således større sandsynlighed for, at ph.d.er fra de ældre årgange registreres med et udlandsophold.

Ph.d.er med børn er også mere tilbøjelige til at blive i landet, hvorimod 33 pct. af dem uden børn rejser ud. Udrejselysten er dalende med alder, så jo ældre ph.d.en er ved dimission desto mindre er sandsynligheden for ph.d.en rejser til udlandet.

Tabel 6 // Karakteristika for ph.d.er med og uden udlandsophold

	Bliver i Danmark	Tager til udlandet
Alle	77 %	23 %
Dansk statsborgerskab	88 %	12 %
Udenlandsk statsborgerskab	47 %	53 %
Mænd	73 %	27 %
Kvinder	82 %	18 %
Har børn	90 %	10 %
Har ikke børn	67 %	33 %
Naturvidenskab	63 %	37 %
Teknisk videnskab	70 %	30 %
Sundhedsvidenskab	87 %	13 %
Jordbrugs- og veterinærvidenskab	73 %	27 %
Samfundsvidenskab og jura	84 %	16 %
Humaniora og teologi	82 %	18 %
Under 29 år	60 %	40 %
29-30 år	72 %	28 %
31-32 år	77 %	23 %
33-35 år	84 %	16 %
36 år eller ældre	90 %	10 %
Observationer	9.720	2.858

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks register, herunder ph.d.-registret og befolkningsregistret. Tabellen inkluderer ph.d.er, der blev færdige i perioden 2008-2015.

Udover de personlige karakteristika ser vi også store forskelle på tværs af hovedområder. En større andel af ph.d.er fra naturvidenskab, teknisk videnskab eller jordbrugs- og veterinærvidenskab tager til udlandet, hvorimod det er under 20 pct. fra de tre resterende hovedområder.

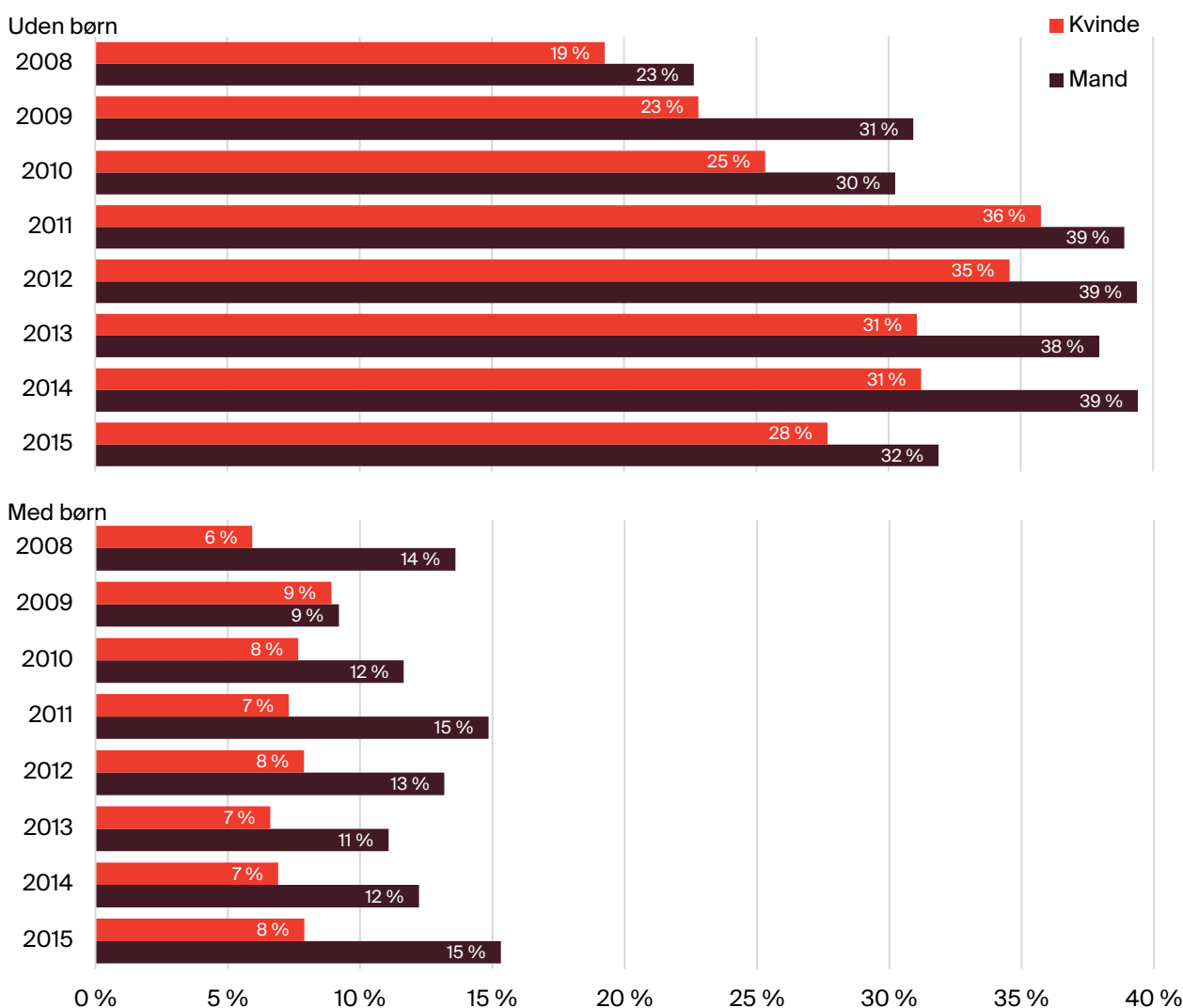
Udover at antallet af årligt dimitterende ph.d.er er fordoblet fra 2008 til 2015, er både andelen og antallet af ph.d.er, der tager til udlandet også steget markant. Af de 1.000 ph.d.er der dimitterede i 2008, tog 165 til udlandet, mens 439 af de 2000 ph.d.er fra 2015, havde nået at være i udlandet i 2018. Denne stigning i andelen af ph.d.er, der tager til udlandet, er drevet af ph.d.er uden børn, jf. figur 6. I hele perioden er der flere mandlige ph.d.er, der tager til udlandet efter ph.d.en, hvilket stemmer overens med at der er flere udenlandske mandlige ph.d.er. For kvindelige ph.d.er uden børn ses dog også en markant ændring i perioden fra 2008-2018, som toppede i 2011, hvor 36 pct. havde været ude af landet i løbet af de følgende syv år efter afsluttet ph.d.

For ph.d.er med børn er der ikke store ændringer i hvor store andele, der tager til udlandet. I alle år, med undtagelse af 2009, er der store forskelle mellem mænd og kvinder med børn. Over perioden tager gennemsnitligt 13 pct. af mandlige ph.d.er med børn til udlandet, mens kun 7 pct. af de kvindelige ph.d.er

med børn gør. Dog er antallet af kvinder med børn, der har været i udlandet, steget over hele perioden. 39 kvindelige ph.d.er fra årgang 2015 havde været i udlandet i 2018, mens det kun var 15 fra årgang 2008, som havde været i udlandet i 2018. Til sammenligning havde 50 mandlige ph.d.er fra 2018-årgangen været i udlandet, selvom årgangen havde det samme antal mandlige ph.d.er med børn som kvindelige.

Når de sundhedsfaglige ph.d.er ekskluderes, ændres billedet kun marginalt. Andelen af de kvindelige ph.d.er med børn fra andre hovedområder end sundhedsvidenskab, der er taget til udlandet udgør 11 pct. fra årgang 2015. Til sammenligning tog 19 pct. af de mandlige ph.d.er med børn fra andre hovedområder fra årgang 2015 til udlandet. Forskellen mellem mobiliteten for mandlige og kvindelige ph.d.er med børn er således ikke drevet af de sundhedsvidenskabelige ph.d.er.

Figur 6 // Udviklingen i andele af ph.d.er, der tager til udlandet efter dimission opdelt på køn og forældreskab

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks register, herunder ph.d.-registret og befolkningsregistret. Tabellen inkluderer ph.d.er, der blev færdige i perioden 2008-2015.

Generelt ses det, at størstedelen (75 pct.) af de ph.d.er som tager til udlandet, bliver der, jf. tabel 7. For ph.d.er med dansk statsborgerskab er det omkring halvdelen, der er kommet tilbage til Danmark efter udenlandsophold i 2018, mens kun 7 pct. af de ph.d.erne uden dansk statsborgerskab er kommet tilbage. Kønsfordelingen i forhold til, hvem der bliver ude, og hvem der kommer tilbage, er den samme, eftersom det for begge køn gælder at omkring 25 pct. er returneret til Danmark.

Næsten 40 pct. af den lave andel af sundhedsvidenskabelige ph.d.er, der tager til udlandet, er kommet tilbage i 2018. Modsat er over 80 pct. af de mange tekniske og jordbrugs- og veterinære ph.d.er, der tager afsted ikke vendt tilbage. Naturvidenskabelige ph.d.er adskiller sig her, ved at have den største andel ph.d.er, der tager til udlandet, men også den største andel, der kommer hjem igen.

Der er ikke samme tydelige sammenhæng mellem alder og sandsynligheden for at returnere til Danmark efter udenlandsophold blandt ph.d.er med børn versus uden børn, da hhv. 32 pct. af ph.d.er med børn og 24 pct. af ph.d.er uden børn er vendt tilbage til Danmark efter udlandsophold.

Tabel 7 // Karakteristika for ph.d.er med udlandsophold, opgjort 2018

	Ikke kommet tilbage	Kommet tilbage
Alle	74 %	26 %
Dansk statsborgerskab	47 %	53 %
Udenlandsk statsborgerskab	93 %	7 %
Mænd	75 %	25 %
Kvinder	74 %	26 %
Har børn	68 %	32 %
Har ikke børn	76 %	24 %
Naturvidenskab	69 %	31 %
Teknisk videnskab	83 %	17 %
Sundhedsvidenskab	62 %	38 %
Jordbrugs- og veterinærvidenskab	83 %	17 %
Samfundsvidenskab og jura	79 %	21 %
Humaniora og teologi	74 %	26 %
Under 29 år	76 %	24 %
29-30 år	74 %	26 %
31-32 år	68 %	32 %
33-35 år	79 %	21 %
36 år eller ældre	78 %	22 %
Observationer	2.123	725

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks register, herunder ph.d.-registret og befolkningsregistret. Tabellen dækker kun over de ph.d.er, der er taget til udlandet og ikke har bopælsadresse i Danmark i et eller flere år mellem deres ph.d.-afslutning og 2018.

Størstedelen af de ph.d.er der tager til udlandet, forlader Danmark umiddelbart efter ph.d.ens afslutning, jf. tabel 8. Derudover tager 13 pct. ud efter en stilling på universitetet og 12 pct. fra det øvrige arbejdsmarked. 9 pct. af de udvandrede er vendt tilbage til universitetet, mens 12 pct. vender tilbage til det øvrige arbejdsmarked.

Kun 3 pct. af de ph.d.er, der forlader landet fra det øvrige arbejdsmarked, vender tilbage til en universitetsansættelse, og det er således primært ph.d.er, der ikke forlader universitetsforskning, der både rejser ud og også kommer tilbage til universiteterne.

Tabel 8 // Ph.d.ers beskæftigelse før og efter udlandsophold

Kommer fra:

Direkte fra ph.d. afslutning	61 %
Universitetet	14 %
Øvrige arbejdsmarked	13 %
Uden beskæftigelse	12 %

Tager til:

Ikke kommet tilbage	74 %
Universitetet	10 %
Øvrige arbejdsmarked	11 %
Uden beskæftigelse	5 %

Observationer

2.858

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks register, herunder ph.d.-registret og befolkningsregistret. Tabellen dækker kun over de ph.d.er, der er taget til udlandet og ikke har bopælsadresse i Danmark i et eller flere år mellem deres ph.d.-afslutning og 2018.

04

Diversitet i forskerbestanden i 2018

Diversitet i forskerbestanden i 2018

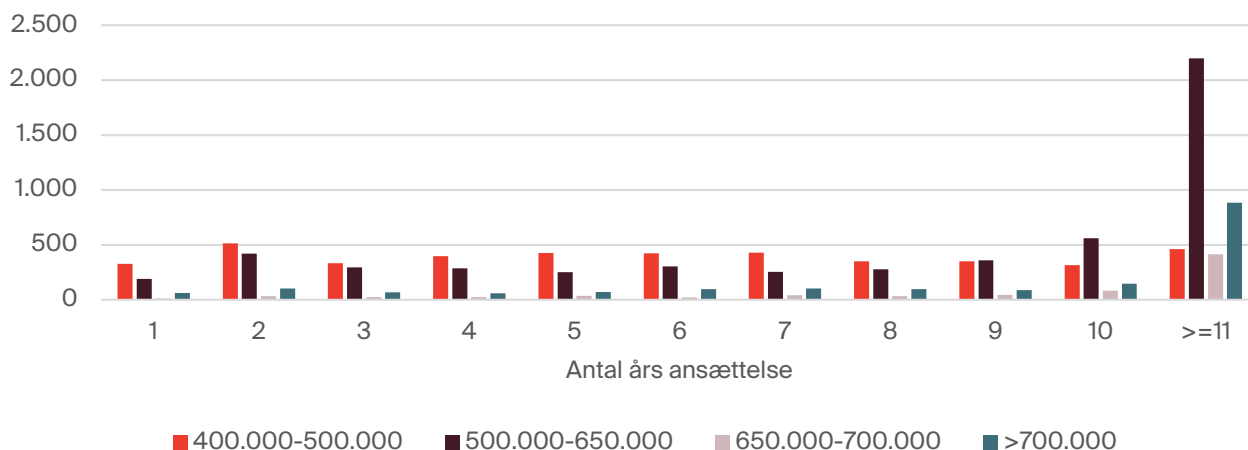
Analysen af forskerbestanden bygger på arbejdsmarkedsstatistikregistret (RAS) for årene 2008-2018.

Der findes ikke stillingskategorier i registrene og populationen er derfor defineret ud fra om personens primære ansættelse er undervisning og forskning på et dansk universitet. For at begrænse populationen til forskere over ph.d.-niveau er der kun inkluderet forskere med en fuldtidsjusteret årlig A-indkomst på mere end 400.000 kr. og en arbejdsuge på mindst 15 timer. Den samlede population af forskere og undervisere ansat på danske universiteter i 2018 på baggrund af disse kriterier er 12.723.

Derudover er forskerne opdelt i fire indkomst kategorier ud fra deres fuldtidsjusterede årsindkomst, baseret på den gennemsnitlige indkomst for de fire stillingskategorier postdoc/adjunkt, lektor, professor mso og professor fra Djøf's lønstatistik. Den største kategori er gruppen, der har en fuldtidsjusteret lønindkomst mellem 500.000 og 650.000, hvilket dækker de fleste lektorer. Samlet udgør gruppen 5.530 ansatte i 2018. Damvad Analytics har tidligere opgjort antallet af lektorer i 2017 til 5.008 forskere (DAMVAD, 2018). Den næststørste kategori er dem med en fuldtidsjusteret lønindkomst mellem 400.000 og 500.000, hvilket inkluderer de fleste postdocs og adjunkter. Samlet udgør denne gruppe 4.705 forskere. Damvad Analytics opgjorde antallet af postdocs og adjunkter til 4.074 i 2017. Den mindste kategori er de 755 forskere, der har en fuldtidsjusteret lønindkomst mellem 650.000 og 700.000, hvilket dækker de fleste professorer mso. Og den sidste kategori har en fuldtidsjusteret lønindkomst på over 700.000 og dækker 1.733 forskere, der oftest vil være professorer. Damvad opgjorde bestanden af professorer mso i 2017 til 538 og antallet af professorer til 1.956.

I rapporten er indkomstgruppen 400.000-500.000 refereret til som indkomstgruppe 1, indkomstgruppen 500.000-650.000 som indkomstgruppe 2, indkomstgruppen 650.000-700.000 som indkomstgruppe 3 og den sidste indkomstgruppe over 700.000 som indkomstgruppe 4. Omkring en tredjedel af alle ansatte forskere på de danske universiteter i 2018 har været ansat på et dansk universitet i 11 år eller mere, jf. figur 7. I indkomstgruppe 2 har 40 pct. været ansat i 11 år eller mere på et dansk universitet, for indkomstgruppe 3 er det 55 pct. og for den højeste indkomstgruppe har 51 pct. været ansat i mindst 11 år på et dansk universitet. Som forventet er den laveste indkomstgruppe mere spredt i forhold til hvor længe, de har været ansat på et dansk universitet.

Figur 7 // Antal forskere med 1 til mindst 11 års universitetsansættelse på tværs af indkomstgrupper, 2018

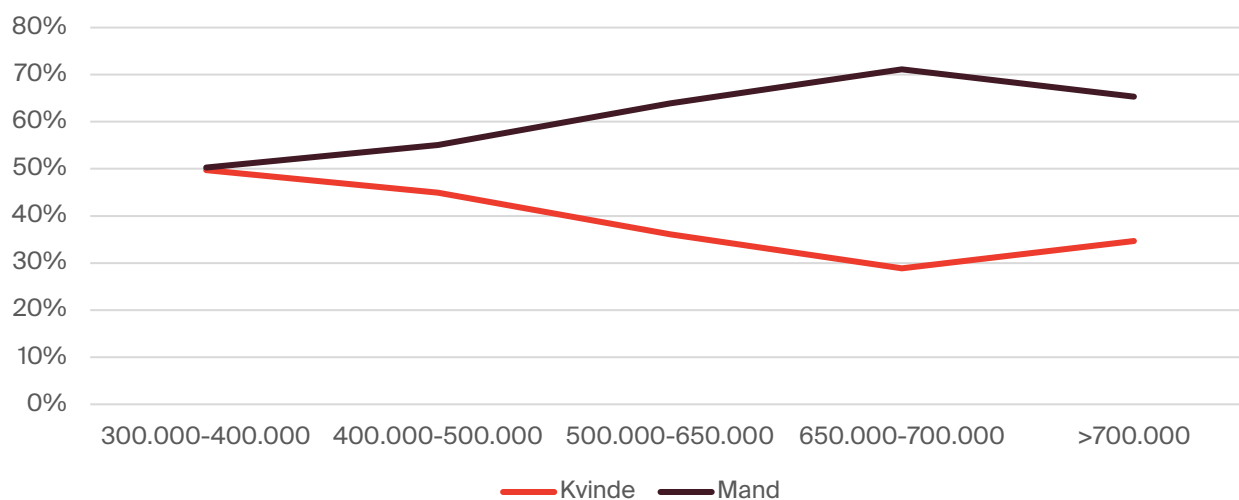

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks Registerbaserede arbejdsstyrkestatistik 2008-2018. Lønkategorier er baseret på den arbejdsmarkedsbidragspligtige A-indkomst justeret for antal løntimer i 2018.

Andelen af kvindelige forskere falder, når vi bevæger os op i de øverste indkomstgrupper for forskere ansat på universiteterne i 2018, jf. figur 8. Halvdelen af forskerne med en fuldtidsjusteret løn mellem 300.000 og 400.000 er kvinder, hvorimod det er 30 pct. i gruppen, der har en fuldtidsjusteret løn mellem 650.000 og 700.000, der er kvinder. Når lønnen er fuldtidsjusteret tages højde for hvor mange timer, der faktisk arbejdes og det er således ikke de faktiske lønninger. Andelen af de mandlige og kvindelige forskere, der er på deltid, er dog nogenlunde den samme for alle indkomstgrupperne. I gruppen, der tjener mellem 300.000 og 400.000 og hovedsageligt inkluderer ph.d.-studerende, er 20 pct. af de kvindelige forskere på deltid, mens det kun er 17 pct. af de mandlige forskere.

For indkomstgruppe 1, der ikke indeholder ph.d.-studerende, er 29 pct. af de mandlige forskere på deltid, mens det er 24 pct. af de kvindelige. For indkomstgruppe 2 er det 13 pct. af de mandlige og 16 pct. af de kvindelige. Indkomstgruppen mellem 650.000 og 700.000, der forventes at inkludere de fleste professorer mso, har de laveste andele på deltid. Her er 9 pct. af mændene- og 8 pct. af kvinderne på deltid. I den sidste indkomstgruppe stiger andelen af deltidsansatte igen til 15 pct. for mændene og 17 pct. for kvinderne. Det er således ikke klart, at forskellene i kønsfordelingen på tværs af grupperne skyldes forskellig karriereprogression som følge af deltidsarbejde.

Figur 8 // Andel mandlige og kvindelige forskere på tværs af indkomstgrupper, 2018

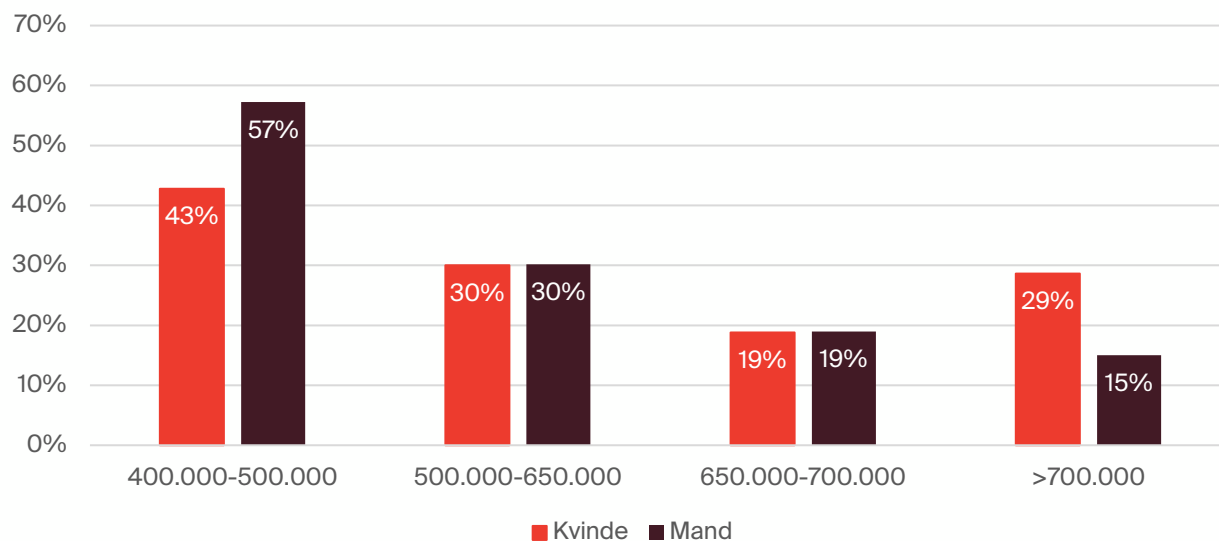

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks Registerbaserede arbejdsstyrkestatistik 2018. Lønkategorier er baseret på den arbejdsmarkedsbidragspligtige A-indkomst justeret for antal løntimer i 2018.

Der er betydelige forskelle på hvorvidt forskerne har børn på tværs af indkomstgrupper og køn, jf. figur 9. I indkomstgruppe 1, hvor postdocs og adjunkter hovedsageligt vil befinde sig, har 57 pct. af de mandlige forskere ikke børn, hvorimod det kun er 43 pct. af de kvindelige forskere. For de to mellemste indkomstgrupper er andelen af forskere uden børn de samme for begge køn, og naturligt faldende. Omvendt for den øverste indkomstgruppe, hvor der i forvejen er væsentligt færre kvinder, er der en væsentlig større andel af kvinder, der ikke har børn. Der er således 29 pct. af kvinderne i den øverste indkomstgruppe, der ikke har børn, hvorimod det kun er 15 pct. af mændene.

Andelen af forskerne, der har en ægtefælle, vokser også over indkomstgrupperne. 42 pct. af forskerne i indkomstgruppe 1 i 2018 er gift, hvorimod det er 74 pct. af forskerne i indkomstgruppe 4. Igen, er der betydelige forskelle på tværs af kønnene. I indkomstgruppe 1 er 47 pct. af kvinderne gift, hvorimod det kun er 38 pct. af mændene. Modsat er 80 pct. af mændene i den højeste indkomstgruppe gift, sammenlignet med 63 pct. af de kvindelige forskere i samme indkomstgruppe. Den store ændring sker mellem de to laveste indkomstgrupper, idet 59 pct. af de kvindelige forskere i lektor-indkomstgruppen er gift, mens det er hele 65 pct. af de mandlige.

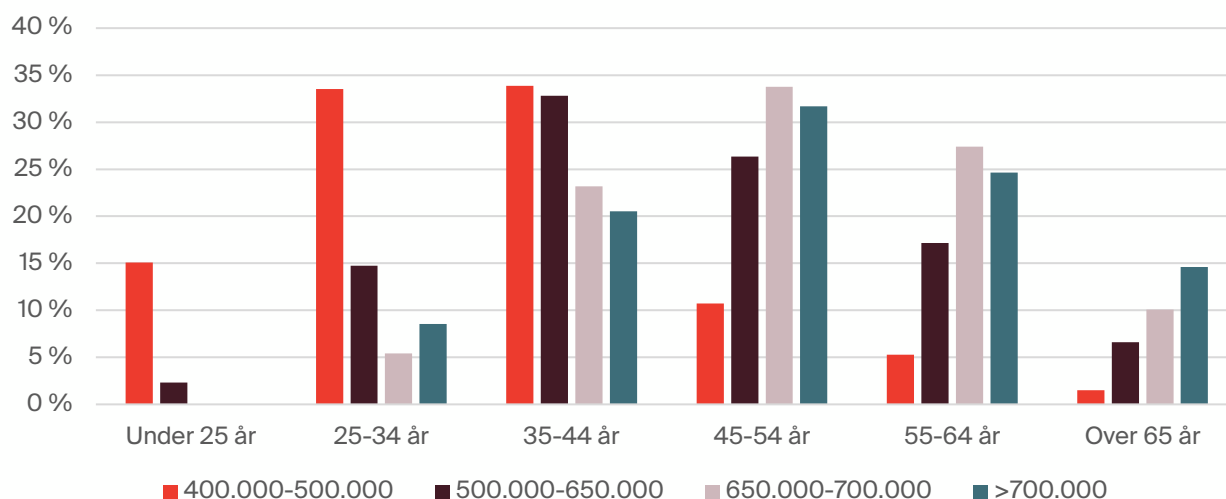
Figur 9 // Andel af forskere uden børn opdelt på køn og indkomstgrupper, 2018

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks Registerbaserede arbejdsstyrkestatistik 2018. Lønkategorier er baseret på den arbejdsmarkedsbidragspligtige A-indkomst justeret for antal løntimer i 2018.

Den største aldersgruppe på universiteterne er de 35-44-årige, som udgør 31 pct. af forskerne. For de to øverste indkomstgrupper er den største aldersgruppe de 45-54-årige, mens der for den nederste indkomstgruppe er der også en tilsvarende andel i alderen mellem 25 og 34 år, jf. figur 10. Der er flere i særligt den øverste indkomstgruppe, der fortsat arbejder, selvom de er over 65 år. Fordelingen her viser, at det ikke er muligt at finde forskernes stillingskategori udelukkende på baggrund af deres indkomstniveau, da det er usandsynligt, at der er flere adjunkter/postdoc på over 65 år.

Figur 10 // Aldersfordeling af forskere på de danske universiteter på indkomstgrupper, 2018

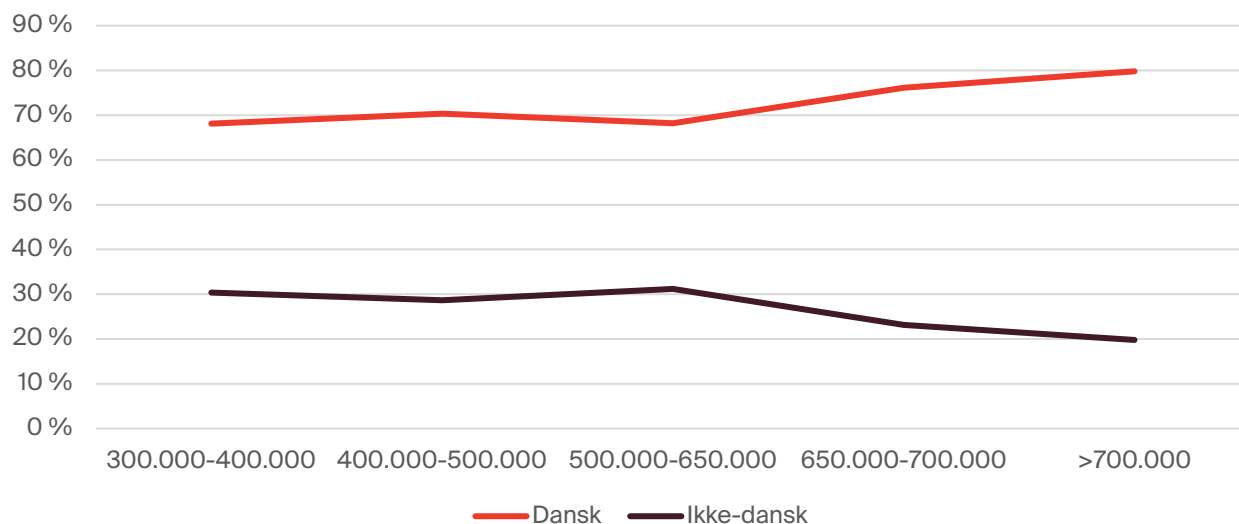

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks Registerbaserede arbejdsstyrkestatistik 2008-2018. Lønkategorier er baseret på den arbejdsmarkedsbidragspligtige A-indkomst justeret for antal løntimer i 2018.

Ligesom andelen af kvindeligere forskere falder i takt med at indkomstgrupperne stiger, falder andelen af forskere uden dansk oprindelse også, jf. figur 11. Ændringen sker mellem indkomstgruppen 500.000-650.000 til 650.000-700.000, hvilket svarer til stillingsændringen fra lektor til professor mso. 80 pct. af forskere, der tjener over 700.000 er født i Danmark af forældre med dansk statsborgerskab, og 70 pct. af indkomstgruppen mellem 300.000 til 400.000, der også indeholder ph.d.-studerende, har dansk oprindelse.

Omkring halvdelen af forskerne i alle indkomstgrupperne har en ph.d. fra et dansk universitet. Over indkomstgrupperne stiger andelen dog en smule, idet 46 pct. af forskerne i den laveste indkomstgruppe har en dansk ph.d. som højeste fuldførte uddannelse, mens det er 55 pct. i indkomstgruppe 3 og 53 pct. i indkomstgruppe 4. Omvendt stiger andelen, der har en dansk kandidat som højeste fuldførte uddannelse i Danmark fra 17 pct. i indkomstgruppe 1 til 26 pct. i indkomstgruppe 4.

Figur 11 // Andel af forskere med anden oprindelse end dansk over indkomstgrupper, 2018

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks Registerbaserede arbejdsstyrkestatistik 2008-2018. Lønkategorier er baseret på den arbejdsmarkedsbidragspligtige A-indkomst justeret for antal løntimer i 2018.

For forskerne med en dansk ph.d. er det muligt at se, hvordan de fordeler sig på hovedområder. I indkomstgruppe 1 har 24 pct. af de danske ph.d.ere en ph.d. indenfor teknisk videnskab. Dernæst er ph.d.erne jævnt fordelt med omkring 16-17 pct. på de fire videnskaber: naturvidenskab, sundhedsvidenskab, samfundsvidenskab og humaniora. Over de resterende indkomstgrupper ændrer fordelingen sig, da en tredjedel af forskerne i den højeste indkomstgruppe med en dansk ph.d. arbejder indenfor samfundsvidenskab, mens 16 pct. er beskæftiget indenfor teknisk videnskab.

Der er også markant forskel i kønsfordelingen på tværs af hovedområderne og indkomstgrupperne. Andelen af kvinder er lavere for de højere indkomstgrupper for alle hovedområder, med undtagelse af humaniora. De største forskelle ses indenfor jordbrugsvidenskab og samfundsvidenskab, hvor andelen af kvindelige forskere med en dansk ph.d. falder med 23-25 pct-point fra den laveste indkomstgruppe til den højeste, jf. tabel 9. Overordnet følger tallene i tabel 9, der kun dækker forskere med en dansk ph.d., billedet fra figur 8, der inkluderer alle forskere på universiteterne. De laveste andele af kvindelige forskere er indenfor natur- og teknisk videnskab, hvilket stemmer overens med det samlede billede af ph.d.erne. Ligeledes er der en høj andel af kvindelige forskere indenfor sundhedsvidenskab, hvor andelen dog lander på 50 pct. for den højeste indkomstkategori. Indenfor humaniora er andelen af kvinder på det højeste indkomstrin større end på de to midterste.

Tabel 9 // Forskere med en dansk ph.d. fordelt på indkomstgruppe og køn indenfor hovedområder, 2018

Indkomstgruppe	400.000-500.000	500.000-650.000	650.000-700.000	>700.000
Naturvidenskab	17%	18%	26%	21%
Teknisk videnskab	24%	18%	16%	16%
Sundhedsvidenskab	16%	13%	12%	12%
Jordbrugs- og veterinærvidenskab	8%	7%	5%	7%
Samfundsvidenskab og jura	17%	20%	26%	31%
Humaniora og teologi	16%	23%	15%	11%
Sum	100%	100%	100%	100%
Andel kvinder				
Naturvidenskab	36%	23%	17%	21%
Teknisk videnskab	29%	18%	17%	18%
Sundhedsvidenskab	60%	51%	59%	50%
Jordbrugs- og veterinærvidenskab	63%	47%	40%	38%
Samfundsvidenskab og jura	56%	42%	31%	33%
Humaniora og teologi	52%	46%	45%	57%
I alt	46%	36%	31%	33%
Antal observationer	2183	2808	414	918

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks Registerbaserede arbejdsstyrkestatistik 2018 og uddannelsesregistret KOTRE 2019. Lønkategorier er baseret på den arbejdsmarkedsbidragspligtige A-indkomst justeret for antal løntimer i 2018.

Diversitet i universitetsbyerne

København er den største universitetsby i Danmark og har flest ansatte forskere i alle indkomstgrupper, efterfulgt af Aarhus, jf. tabel 10. Fordelingen er dog forskellig på tværs af indkomstgrupperne, idet København er arbejdssted for 29 pct. af forskerne i indkomstgruppe 1 og 36 pct. af forskerne i den næsthøjeste indkomstgruppe. I både Lyngby og Aarhus er der relativt mange forskere i den laveste indkomstgruppe, sammenlignet med de øvrige indkomstgrupper, hvor de to kommuner fylder mindre. Omvendt er 15 pct. af forskerne i den højeste indkomstgruppe ansat i Frederiksberg, hvorimod samme kommune kun har 7 pct. af forskerne i den laveste indkomstgruppe.

Den lavere andel kvindelige forskere i de højeste indkomstkategorier er gældende for alle kommuner, men dog i varierende grad. Forskellen i andel kvindelige forskere i den laveste og den højeste indkomstkategori er mindst i København, hvor der er 48 pct. kvinder i indkomstgruppen 400.000-500.000 og 40 pct. i den højeste gruppe, der har en fuldtidsjusteret lønindkomst på over 700.000. Omvendt er forskellen størst i Frederiksberg, hvor der er 24 pct.-points forskel på andelen af kvinder i den højeste og laveste indkomstgruppe. Frederiksberg er dog også den kommune, hvor udgangspunktet for forskelle i kønsdiversitet er højest, idet 56 pct. af forskerne i den laveste indkomstkategori er kvinder. Det står i modsætning til Lyngby, der har den laveste andel i alle indkomstgrupper.

Lyngby er derimod den kommune, hvor der er flest forskere med udenlandsk statsborgerskab, jf. tabel 10. I den laveste indkomstgruppe har 41 pct. af forskerne udenlandsk statsborgerskab, mens det er 22 pct. i den højeste indkomstgruppe. I Roskilde, hvor der er en relativ høj andel af kvindelige forskere i den højeste indkomstgruppe, er der så få med udenlandsk statsborgerskab, at det falder under Danmarks Statistiks grænse for mikrodata. Tendensen for ph.d.er og forskere på højere niveauer stemmer således overens; høj diversitet ift. køn hænger sammen med lav diversitet ift. statsborgerskab. Ligeledes ses de store forskelle på tværs af fagområder også geografisk med forskellige fagområders størrelse på universiteterne.

Tabel 10 // Forskere opdelt på indkomstgruppe, køn og udenlandsk statsborgerskab i universitetsbyerne, 2018

Indkomstgruppe	400.000-500.000	500.000-650.000	650.000-700.000	>700.000
København	29 %	32 %	36 %	32 %
Frederiksberg	7 %	9 %	11 %	15 %
Lyngby	16 %	12 %	10 %	10 %
Roskilde	2 %	5 %	6 %	3 %
Odense, Esbjerg og Kolding	14 %	11 %	8 %	11 %
Aarhus	24 %	21 %	22 %	20 %
Aalborg	9 %	10 %	8 %	8 %
Sum	100 %	100 %	100 %	100 %
Andel kvinder				
København	48 %	41 %	31 %	40 %
Frederiksberg	56 %	42 %	30 %	32 %
Lyngby	31 %	21 %	14 %	20 %
Roskilde	49 %	42 %	35 %	41 %
Odense, Esbjerg og Kolding	50 %	37 %	35 %	32 %
Aarhus	47 %	36 %	32 %	38 %
Aalborg	40 %	30 %	14 %	31 %
I alt	45 %	36 %	29 %	35 %
Andel udenlandsk statsborgerskab				
København	25 %	30 %	20 %	20 %
Frederiksberg	29 %	28 %	24 %	17 %
Lyngby	41 %	46 %	29 %	22 %
Roskilde	19 %	8 %	14 %	-
Odense, Esbjerg og Kolding	21 %	26 %	32 %	21 %
Aarhus	21 %	27 %	18 %	18 %
Aalborg	30 %	26 %	14 %	9 %
I alt	27 %	29 %	21 %	18 %
Antal observationer	4603	5409	748	1711

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks Registerbaserede arbejdsstyrkestatistik 2018. Lønkatégorier er baseret på den arbejdsmarkedsbidragspligtige A-indkomst justeret for antal løntimer i 2018.

05

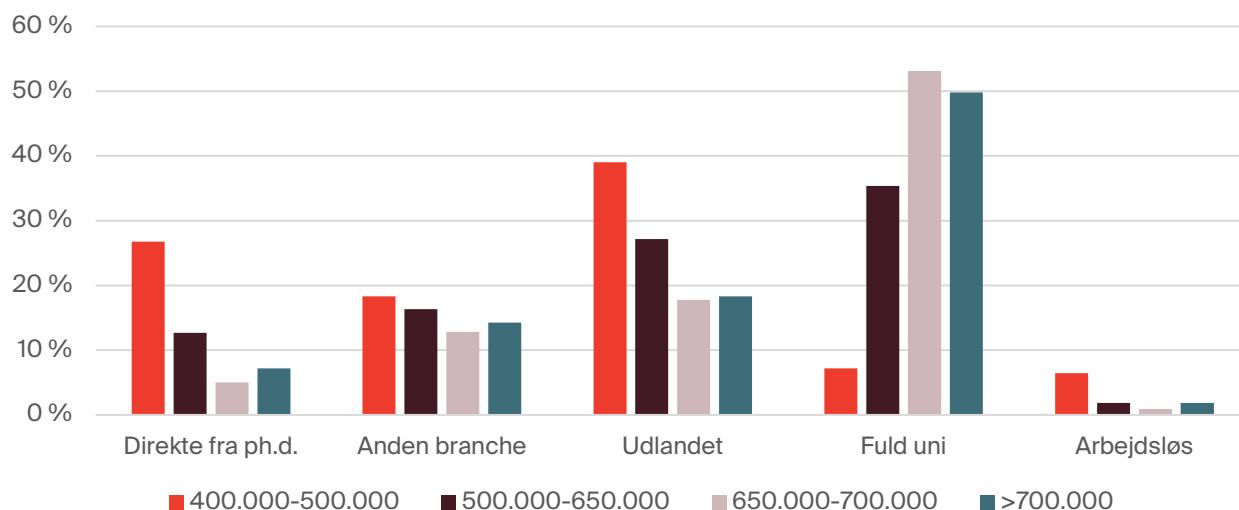
Karriereveje for forskerbestanden i 2018

Karriereveje for forskerbestanden i 2018

Langt de fleste forskere på danske universiteter er ansat på det samme universitet størstedelen af deres karriere (DAMVAD, 2018). For de ansatte forskere i 2018 har omkring 84 pct. af forskerne på alle indkomstrin kun været ansat på et universitet i perioden 2008 til 2018¹. Der er derimod forskel på, hvor forskerne var beskæftigede inden deres ansættelse på et universitet, jf. figur 12. Næsten 30 pct. af forskerne i den nederste indkomstgruppe kommer direkte fra en ph.d.-ansættelse i Danmark og 39 pct. fra udlandet. Ikke overraskende har flertallet i de to øverste indkomstgrupper været ansat på et universitet i alle år siden 2008. Der er dog 14 pct. af forskerne i den øverste indkomstgruppe, der har været ansat i andre brancher i 2008. Branchefordelingen for denne gruppe er meget spredt, hvor de eneste to overordnede brancher, der har beskæftiget mere end 10 pct., er forskning indenfor naturvidenskab og teknik, hvor 18 pct. af var beskæftiget i 2008, og indenfor hospitaler hvor 16 pct. af de højestlønnede med anden branche end universitetet i 2008 var beskæftiget.

For den laveste indkomstgruppe er forskning indenfor naturvidenskab og teknik samt hospitaler også nogle af de større alternative brancher end universitet, mens en del dog også kommer fra undervisning på videregående uddannelser, der ikke er på universitetsniveau. I indkomstgruppen 500.000-650.000 har også 15 pct. været ansat i en anden branche inden universitetsansættelse og 15 pct. har været ansat indenfor forskning i naturvidenskab og teknik, mens 9 pct. har været ansat på hospitaler.

Figur 12 // Forskernes beskæftigelse før nuværende universitetsansættelse over indkomstgrupper, 2018

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks Registerbaserede arbejdsstyrkestatistik 2018. Lønkategorier er baseret på den arbejdsmarkedsbidragspligtige A-indkomst justeret for antal løntimer i 2018.

¹ Forskernes ph.d. ansættelse er ikke inkluderet.

Andelen af kvindelige forskere i den laveste indkomstgruppe, der er gået direkte fra ph.d.en til en universitetsansættelse, svarer til den samlede andel kvindelige forskere i gruppen. Der er en lavere andel kvinder, 41 pct. i gruppen, der ikke var i Danmark inden ansættelsen, jf. tabel 11. I den laveste indkomstgruppe er der således relativt flere kvinder, der har haft en periode med arbejdsløshed inden ansættelse eller været ansat på et dansk universitet siden 2008.

I alle indkomstgrupper gælder, at kvindelige forskere er overrepræsenterede i forhold til at komme fra andre brancher, hvilket kan forklares af den relativt store andel, der får en universitetsansættelse efter en hospitalsansættelse. Der er relativt færre kvinder, der har været ansat på universiteterne i hele perioden, i de højere indkomstgrupper og særligt i den højeste indkomstgruppe. Der er 35 pct. kvinder i den højeste indkomstgruppe, men kun 23 pct. kvinder i gruppen med fuld universitetsansættelse. Til gengæld er der relativt mange kvinder, der kommer fra en stilling i udlandet og er ansat med den højeste løn.

At være gift eller have børn betyder noget for, hvor bundet forskeren er særligt i forhold til udlandsrejser. Det ses tydeligt ved de lave andele, der er gift eller har børn, og som har været i udlandet inden deres ansættelse på universitetet, jf. tabel 11. Modsat ses, at der er signifikant flere i alle indkomstgrupper, der er gift eller har børn, som har været ansat på universitetet i hele perioden, og i de laveste grupper også flere der kommer direkte fra en ph.d.-ansættelse.

Det er i højere grad forskere med et dansk statsborgerskab, der får en universitetsansættelse efter at have været ansat i en anden branche, hvorimod relativt flere udenlandske forskere kommer fra stillinger i udlandet. Ligeledes er der relativt flere danske forskere, der har været arbejdsløse eller har været ansat på et dansk universitet i hele perioden.

Tabel 11 // Forskernes beskæftigelse før nuværende universitetsansættelse over indkomstgrupper og karakteristika, 2018

	400.000- 500.000	500.000- 650.000	650.000- 700.000	>700.000
Andel kvinder				
Direkte fra ph.d.	45%	39%	34%	73%***
Anden branche	50%***	40%**	47%***	41%**
Udlandet	41%***	36%	24%	47%***
Universitetsansættelse i hele perioden	53%***	34%**	25%**	23%***
Arbejdsløs	53%***	36%	-	78%***
I alt	45%	36%	29%	35%
Andel gift				
Direkte fra ph.d.	50%***	66%*	55%**	56%***
Anden branche	50%***	66%**	69%	74%
Udlandet	27%***	47%***	68%	63%***
Universitetsansættelse i hele perioden	66%***	72%***	77%**	80%***
Arbejdsløs	52%***	47%***	-	53%***
I alt	43%	63%	73%	74%
Andel med børn				
Direkte fra ph.d.	59%***	76%***	92%*	70%***
Anden branche	65%***	80%***	86%	82%
Udlandet	26%***	42%***	59%***	60%***
Universitetsansættelse i hele perioden	76%***	83%***	87%***	88%***
Arbejdsløs	65%***	74%	71%***	53%***
I alt	49%	70%	81%	80%
Andel dansk statsborger				
Direkte fra ph.d.	73%	77%***	89%	82%
Anden branche	90%***	86%***	92%***	92%***
Udlandet	61%***	35%***	32%***	42%***
Universitetsansættelse i hele perioden	88%***	87%***	88%***	92%***
Arbejdsløs	80%***	83%***	100%	91%
I alt	73%	71%	79%	82%

*Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks Registerbaserede arbejdsstyrkestatistik 2018. Lønkatogier er baseret på den arbejdsmarkedsbidragspligtige A-indkomst justeret for antal løntimer i 2018. Stjerner markerer om andelen i gruppen er forskellig fra andelen i alt * = signifikans på 10-pct.-niveau, ** = signifikans på 5-pct.-niveau, *** = signifikans på 1-pct.-niveau.*

Litteratur

- DAMVAD. (2018). *Videnskabeligt personales karriereveje*. Damvad Analytics. <https://ufm.dk/forskning-og-innovation/rad-og-udvalg/danmarks-forsknings-og-innovationspolitiske-rad/aktuelt/publikationer/artikler/damvad-analytics-videnskabeligt-personales-karriereveje-2018.pdf>
- Danmarks Statistik. (2021). *Statistikbanken*. Statistikbanken. <https://www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1920>
- DEA (2020). *Ph.d.ernes arbejdsmarked*. DEA. [/i-farver/publikationer/usikkerhed-for-nyudklækkede-ph-d-er-pa-universiteterne](https://i-farver/publikationer/usikkerhed-for-nyudklækkede-ph-d-er-pa-universiteterne)
- Styrelsen for Forskning og Uddannelse. (2020a). *Det videnskabelige personale 2018*. Uddannelses- og Forskningsministeriet. <https://ufm.dk/forskning-og-innovation/statistik-og-analyser/forskere-ved-universiteterne/det-videnskabelige-personale-2018.pdf>
- Styrelsen for Forskning og Uddannelse. (2020b). *Mænd og kvinder på de danske universiteter. Danmarks talentbarometer 2019*. (s. 110). Styrelsen for Forskning og Uddannelse.

DEA

Tænkertanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu